

τευομένης ἀνθρωπότητος, ἀπὸ τοῦ ἐκ πυρίτου πελέκειος τῆς λιθίνης ἐποχῆς μέχρι τῶν τουφεκίων chassapot. Ἐρχονται κατὰ σειράν θώρακες ἑλληνικοὶ, μεσαιωνικὰ πανοπλία, ὄπλισμοὶ ἠρώων καὶ βασιλέων, περικεραλαῖαι ἰταλικαὶ μὲ ἀραβουργήματα ὑπενθυμίζουσαι τοὺς πολεμιστὰς τοῦ Ἀρίστου, ξίφη παντοειδῆ καὶ παντόσχημα, ἀλλόκοτα καὶ παράξενα ἐργαλεῖα καὶ μηχανήματα, τὰ ὁποῖα νομίζεις ὅτι εἶνε ὄργανα βισανιστηρίων, ἀνατολικά ὄπλα λαμπρὰ καὶ ἀκτινοβόλα, σειρά ὅλη ἀναφερομένη εἰς τὸ πυροβολικὸν ἀπὸ τῶν δυσμῶρων βομβαρδῶν μέχρι τοῦ ἐντελεστάτου νεωτέρου κανονίου, μαθηματικὰ μηχαναὶ καὶ ἐργαλεῖα παντοῖα ἐπιστημονικὰ τῆς νεωτάτης πολεμικῆς τέχνης.

Μετὰ τὰς τέχνας ἔρχονται τὰ γράμματα καὶ αἱ ἐπιστήμαι, καὶ δὴ ἔχομεν ἀνταξίας τῶν πολυτίμων μουσείων πλουσιωτάτης βιβλιοθήκας. Ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῶν Παρισίων εἶνε διὰ τὸν κόσμον τὸν νεώτερον ὅ,τι ἦτο διὰ τὸν παλαιὸν ἡ τῆς Ἀλεξανδρείας. Τὰ δύο ἑκατομμύρια τῶν τόμων, οὓς ἡ βιβλιοθήκη ἐκείνη περιέχει, ἀπὸ τοῦ Καθολικοῦ τοῦ τυπωθέντος τῷ 1460 ἐν Μυγεντία «ἀνευ τῆς βοήθειας τῆς γραφίδος», ὡς λέγει ὁ ἀρχαῖος τυπογράφος ἐν τῇ τελευταίᾳ σελίδι, μέχρι τοῦ φυλλαδίου τοῦ χθὲς ἐκτυπωθέντος, ἐκπροσωποῦσι πᾶσαν τὴν παραγωγὴν τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη πραγματῶν κατὰ γράμμα τὸ τυπογραφικὸν ἐκείνο οἰκοδόμημα, περὶ οὗ λέγει εἰς τὴν Παραγίαν τῶν Παρισίων ὁ Βίκτωρ Ὑγγώ, ὅπερ εἶνε κατασκευάσμα ἀπέραντον ἐπεριδόμενον ἐπὶ τοῦ κόσμου ὅλου, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ἀδιαλείπτως ἐργάζεται ἡ ἀνθρωπότης, ὅπερ αὐξάνει καὶ συσσωρεύεται εἰς ἀτελευτήτους ἑλικας, καὶ ὅπου συγγέρονται μὲν αἱ γλώσσαι, ἀκατάπαυστος δὲ εἶνε ἡ ἐνεργητικότης τῶν ἐργατῶν, ἀκούρατος ὁ μόχθος καὶ λυσσῶδης ὁ συναγωνισμός. Τὸ οἰκοδόμημα ἐκείνο τὸ τεράστιον εἶνε τὸ ἄστυον, ὅπερ ὁ Θεὸς ὑπεσχέθη εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν κατὰ παντὸς κατακλυσμοῦ, κατὰ παντὸς καταποντισμοῦ τῶν θαρβάρων, εἶνε ἄλλος πύργος τῆς Βαβέλ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ τὴν θαρύτιμον ἐκείνην τῶν βιβλίων συναγωγὴν κοσμοῦσι λαμπρὰ καὶ σπανιώτατα κοσμήματα· ἐκδόσεις principes, ἀντίτυπα μοναδικὰ, σπανιώτατα, βιβλία τῆς νηπιακῆς τῆς τυπογραφίας ἡλικίας (incipubila) ἄθικτα, δεσμίματα ἰσορροζόντα πρὸς λίθους πολυτίμους. Ὅλαι ὁμοῦ τῆς Εὐρώπης αἱ βιβλιοθήκαι δὲν θὰ ἠδύναντο ν' ἀντισταθμίσωσι τὴν Ἐθνικὴν τῶν Παρισίων. Ἐκατοντάκις χίλια χειρόγραφα ἀνάκεινται ὡσαύτως ἐκεῖ, πάσης ἐποχῆς, παντὸς ἔθνους, πάσης καλλιγραφίας. Πολλὰ τῶν χειρογράφων τούτων εἶνε ἐξ ἐκείνων, ἅτινα κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἠγόραζον οἱ βασιλεῖς ἀντὶ μιᾶς πόλεως, καὶ ἀπηγόρευον τὴν μετακίνησίν των ἐπὶ ποιῆ ἀφορισμοῦ. Τὰ μικρογράφημα, ἅτινα

τὰ κομποῦσι καὶ λαμπρὰ αὐτῶν δεσμίματα, ἐπαυξάνουσιν εἰς τὸ ἀτίμητον τὴν ἀξίαν αὐτῶν. Πολλὰ χειρόγραφα ἔχουσι καὶ ἀξιολόγους εἰκονογραφίας, διότι καὶ αὕτη ἡ τέχνη εἰς τὰ βιβλία εἶχε καταφύγει κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα περιμένονσα καιρὸν εὐθετώτερον ἵνα ἀναπτυχθῆ, οὐχὶ σπανίως δὲ ἡ γραφικὴ ὠρισμένου αἰῶνος δὲν μᾶς εἶνε ἄλλοθεν γνωστὴ ἢ ἐκ τῶν χειρογράφων.

Πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην ἀνταποκρίνεται τὸ Μουσεῖον τὸ Νομισματικὸν καὶ τὸ τῶν Χαλκογραφημάτων (cabinet des Estampes). Τριακόσαι χιλιάδες παλαιῶν καὶ νέων νομισμάτων καὶ μεταλλίων εἶνε τεθησαυρισμένοι εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον καὶ σειρά ὅλη δακτυλιολίθων ἢ καμῶν, ἐν οἷς τὸ περιώνυμον καμῶν τῆς Ἀγίας καπέλλας, τὸ μέγιστον πάντων τῶν γνωστών. Ἐκεῖ εἶνε καὶ τὸ κύπελλον τῶν Πτολεμαίων, ὁδοῦν ἔπειν ἡ Κλεοπάτρα, τὸ χρυσοῦν ποτήριον τῶν Ῥηδῶν (Rennes) μὲ βακχικὰ ἀνάγλυφα, τὰ ἀργυρὰ ἀγγεῖα καὶ ἀγαλμάτια τοῦ Bernay, τὰ ἔσσορα ὀνομαστὰ μέταλλα τῆς Ταρσοῦ, ἐν οἷς ἔν, βάρους εἰκοσι στατήρων, εἰκονίζει βασιλέα τῆς Βακτρικῆς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα τέχνης ἔργα ἀξιοθαύμαστα.

Τοῦ δὲ Μουσείου τῶν Χαλκογραφημάτων πληροῦσι τὰ χαρτοφυλάκια ἐν ἑκατομμύριον καὶ τετρακόσαι χιλιάδες χαλκογραφῶν καὶ λιθογραφῶν, ἀπὸ τῶν ἀτελεστάτων φλωρεντινῶν δοκιμῶν τοῦ 15' αἰῶνος μέχρι τῶν λιθογραφημάτων τοῦ Mouilleron, μέχρι τῶν ἔργων τοῦ Καλαμάττα καὶ τοῦ Μερκούρη.

Εἰς ὅσα εἶπομεν ἄς προστεθῶσι καὶ αἱ ἐξῆς βιβλιοθήκαι· ἡ Μαζαρίνη, ἡ τῆς Ἀγ. Γενεβιέσθης, ἡ τῆς Σορβῶννης, ἡ τοῦ Arsenal! Ἄς γείνη πρὸς τοῦτοις μνεῖα καὶ τοῦ Μουσείου τῆς Φυσικῆς Ἴστορίας, ὅπερ ἔχει ἀτελευτήτους συλλογὰς, τὰ Ἀρχεῖα, ἔνθα κεῖνται τὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορώντα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας ἀπὸ τοῦ χάρτου τοῦ Χιλδεβέρτου μέχρι τῆς διαθήκης τοῦ Λουδοβίκου 15' καὶ τὴν πληθὺν τῶν παντοειδῶν ἰδιωτικῶν συλλογῶν.

Ταῦτα πάντα περιέχουσιν οἱ Παριεῖσι, ἀνοίγουσι δὲ μετ' ἀπεριορίστου ἐλευθεριότητος εἰς πάντας τὰ μουσεῖα, τὰς βιβλιοθήκας καὶ τὰς συλλογὰς των, φιλοξενούντες τὴν διάνοιαν τὴν ἀνθρωπίνην ὅσον ἐνδέχεται μεγαλοπρεπῶς.

[Paul de Saint Victor].

**

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἰατρός τις μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἐν τῇ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἐχθέσει αὐτοῦ περὶ τῆς ἀσθενείας καὶ τοῦ θανάτου συναδέλφου, ὃν ἐπεσκέπετο αὐτὸς μετὰ δύο ἄλλων ἱατρῶν, ἐπανεκάθισαν συγκαίως τὰς φράσεις: «Ἐσκέφθημεν καὶ οἱ τρεῖς... Καὶ οἱ τρεῖς ἤμεθα τῆς γνώμης...» Τότε ἀνεφώνησέ τις:

— Τί ἠθέλατε λοιπὸν νὰ κάμῃ καὶ ὁ ἀσθενὴς ἐναντίον τριῶν;